

A

680

viii.

SZAKMÁRI FABRICIUS

HISTORIA DE AMATORIIS AFFECTIO-
NIBUS

Kolozsvár, 1577

KOLOZSVÁR, EGYETEMI KÖNYVTÁR

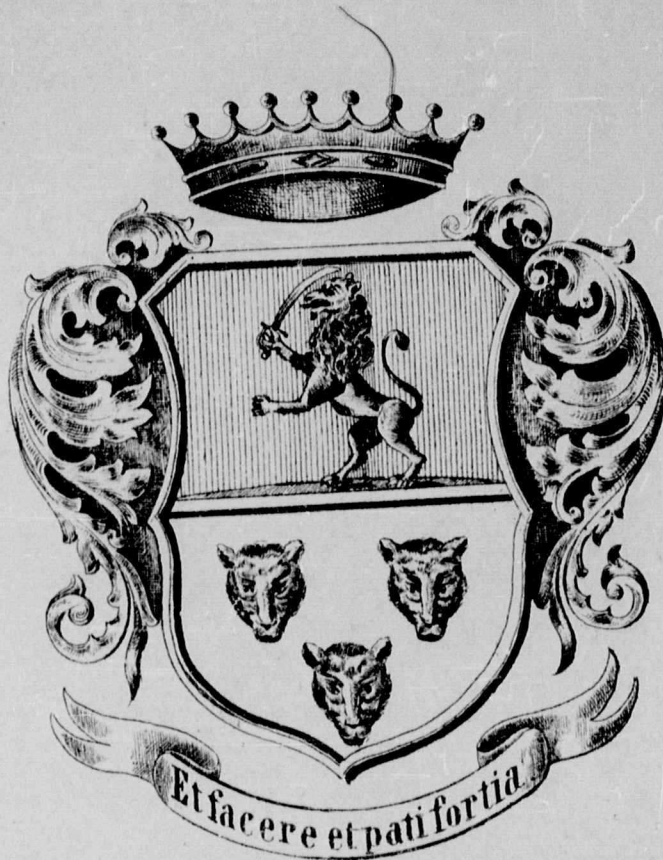
RÉGI JELZET: Hung. Q.28

Uj JELZET: B.V.M. 585

ERD. MUZ.-EGYL.

RÉGI MAGYAR KÖNYVTÁR

I. Hung. Q. 28. szám.

Graf Mikó Imre

Q. 28.

HISTORIA:
 EX PARTENY:
 NICENENSIS:
 De Amatorys: af=
 fectionibus col=
 lecta.

AD NOTAM:

Iól lehet nagy sokat sóltunc Sándorról, &c.

NIOMTATTOT COLOSVÁRAT Hel-
 taj Gaspárné műhelyében, I. s. 77.
 ESTENDŐBE.

DELYRCO.

Soc dolgokat írtac az Cronikáktól,
Régi Királyoknac birodalmoktól,
És birodalmoknac nagy romlásáról,
Sóloc én is mostan ieles dolgokról.

Tudom hallottatoc drága példákat,
Kikből tanoságra vehetec okot,
Sámlaloc maid én is elő nagyokat,
Szeretet dolgáról ieles példákat.

Egy Historiába nyiluan azt írtac,
Hogy Gaunus bígéibe egy Ebial volt,
Kinec az Leánya Iebiam volt,
Lyrcus házastársúl azt el vőtte volt.

Panaða nagy eséc ezen Lyrcusnac,
Gyermeke nem lenne feleségénecc,
Okát erteni ő akarna ennec,
Templomához méne Didimeynecc.

Hamar válasza lón Didimeyről,
Templombólki menne kit talál elől,
Aual közösüllyön Fiat lát attól,
Siet haza menni Oraculomtól.

Az Lyrcust reménsege ott meg czalà.
Staphilushoz mikor vtaba ballà,

Aij

Éyel

Éyel egy szép Leanyával el hálá,
Nem tudván az dolgot igen meg bántá.

DE POLIMELA.

NAGY vakmerőség volt ez Wlissestől,
Mikor vállást kért volt ő Eolustól,
Kitől ő tartatot nagy béczületből,
Troiat meg befélvén ő romlasaról.

Vgyan loc vdeig Eolus tartá,
Vala neki egyetlen egy Leanya,
Polimela neve igen szép vala,
Kit Wlissel éyel meg kerölt vala.

Sietvén Wlisses haza indulá,
Eolus Leannál ajándékok találá,
Mely még az Troiabeli ragadomány volna,
Ezen az Eolus igen busula.

Eutaméc Eolus Leanyát meg ölte,
Ha Diorez ötet ott nem mentene,
Polimelát feleségéncz iedze,
Hóltaig ő velle iámborul élé.

DE EVIPPE.

AZ gonosb' Whisses est nem elege,
Epyrumba Oraculomhoz méne,
Tyrimnusnac egy leányát Euippét,
Whisses est is ot meg seplősitte.

Bezzek se'p gyermeke Euippéneclön,
Eurialus neue Whifestől lön,
Fel nővén az Gyermecl Itacaba lön,
Anyától iegezue Eurialus lön.

Raita Peneloppes igen bosszula,
Euippeft, mert Whifestől hallotta,
Gyermecket meg ölye W'rat onbollya,
Whisses Gyermecket meg ölte vala.

Igy veste Eurialust az Whisses,
Felesege bauán amel indula,
Maga az Asszony embernecl tanácsza.
Rukán igen hasznos mert hobbu haia.

Czoda dolog bizony ezféle vétecl,
Hogy v'dő iartában meg büntettetic,
Whisses tulaydon fiától vagatic,
Tengeri Görlitze czöntal öletéc.

DE OENONE:

IDA neuő hegyen egy Pastor vala,
Alexander, Priamus fia ki vala,

Cebrenis Leányát szeretette' vala,
Őnon vala neue tárfa lőt vala.

Choda hires neues az Őnon vala,
Iőuendő mondásba igen bölcz vala,
Alexander esetét meg monta vala,
Ki végre feiére neki tőlt vala.

Sandor Őnon aszont el hatta vala,
Europába mikor ő be ment vala,
Holot egy Aszonyba ackadot vala,
Kiért hazaiara hadat támaszta.

Szűue berént Őnon est vária vala,
Alexandor hadba meg sebesülne,
Senki őtet gyógyítani nem tudgyia,
Kit Alexandornac meg mondot volna.

Az hadnac vdeie már el iőt vala,
Philottetestől Sandor sebesült vala,
Őnonnac beséde esébe iutà,
Sandor Bolgaiával Őnont hiuattya.

Külde viszsa Őnon Sandor Bolgaiát,
Monda hogy hiuatna Sandor Helenát,
Kiért őtet immár régön meg vnta,
Kiuöle berelmét Helenánac atta.

Maga Őnon aszony hamar késüle,
Más felől Sandorhoz hamar erede,
Őnon köuetségét Bolga besélle,
Haluin est az Sandor hamar meg hala.

4

Az Ónon el iutà halua találá,
Nagy foházkodással Sandort iaygatá,
Noha Helenáért Sandor el hattá,
De Sandorért Ónon magát meg ölte.

DE LEVCIPPO:

Régen volt egy Leucippus Xanthius fia,
Kinec erős vóltát Licius banta,
Ki Hadakozásba nagy híret hatta,
De végre Berelem tórébe kapta.

Igen Berete Leucippus egy hugát,
Anyánac meg monda ő ackarattyát,
Könyörög Anyánac ne hadgya bandékát,
Mert ha az nem lenne meg ölte magát.

Nem kéféc az Annya fiánac mondá,
Hugáual engedne hogy bátor halna,
Leucippus Hugáual nagy bátron halá,
Miglen legyesséne meg montác vala.

Vala már Iffiunac ezen nagy gongya,
Matkaiánac dolgát mint meg tudhassa,
Attyát és barátit hamar hiuata,
Xanthius Ipánac benne hirt adá.

Somoru keduú lön az vén Xanthius,
Lányánac csetin ő igen futós,

Ast ki beplóstitorte felette titkos,
EuiCTORÁT adgyác Xanthius sitkos.

De nem loc vđore Leany matkáia,
Vén Ipát be hiuá ágyas hazába,
Leany zörgés miat házból ki futà,
Xanthius Leanyát ott által verte.

Ezen vén Xanthius igen iyede,
Parázna heliet mert Lanyát vestette,
Leucippus akarà meg segéteni,
Más gyanánt Leucippus Ipát meg ölte.

Azon helt Leucippus az Tefsálisbol,
Cretába siete lön ki vgrásból,
Onnat el futa az Ephesiasból,
Egy Leant berete gyilkosságából.

DE PALLENE:

Mongiác Sithon Királynac egy Leanyát,
Neue Pallena hires neues voltát,
Sépségének mebbe földre nagy hírét,
Traciából, Illiriából kérőjét.

Oly okos Királynac ez Sithont mongiác
Ha ki ő Leanyát akarta venni,
Az meg kellett velle előbet vinni,
Ha ki meg győzhette annac igérte.

Régi

5
Régi ereiével soe Iffiat még őlt,
De mikor ereie neki meg sünt vólt,
Leannac két kéroier őšue vitatta vólt,
Dryantes és Clytus kiknec neuec vó't.

Ebbe az Királynac ilyen módgya vólt,
Az ki az másikon gyözedelmesb vó't,
Leanyát Oršagát annac igerte vólt,
Ezzel az két Iffiat ingerlette vólt.

Immár viadalnac napya el ióuén,
Clytušt az Pallena igen šeretuén,
Šüében az Clitušt felette ſeltuén,
Šerelmét ſenkinec mondani nem méruén.

Magába Pallena soe kőryuet hullat,
Miglen ott egy Daika ſort hozza láthat,
Siralmánac okát Leányból ki vehet,
Meg tuduán Pallénánac örömét mutat.

Pénzel és Arannya! ſekér vezetőt,
Daika el hitete Driantes előt,
Őšue ne ſeggezne Kuczi kerekét,
Ecképpen el véšne Dryantes vitez.

Vala erre gongya ott az Kucziñnac,
Mikor Drias faját haita Clitushoz,
Hullanac kereki ott az Kuczínac,
Igy lön Clituštól halállá Drias vitez nec.

De hirével lön ez Sithon Királynac,
Leanya leſt vetet vólt vitez Driásnac,

Hamar egy ásttag fát Király hordatá,
Kin Driást áldozna ott Pallenáual.

Igen hamarfággal czuda adatéc,
Hertelen az égből viz le ontatéc,
Sententiaia Királynac ebből változéc,
Clitusnac Leanya hamar adatéc.

Czoda madar azért az Leany madar,
Gyakran legyefére nagy romlast hadar,
Szobnél bebbet latuán arra vigyarog,
Siemét arra vetuén igen hunyorog.

DE HIPARINO.

Oly igen szép gyermek Hiparinus volt,
Heraclea városba az ki lakie volt,
Antileon ötet meg berette volt,
Közösülni gyermeckel Mesterkedie vala.

Czoda hizekedő Antileon vala,
Mindent gyermek kedueért meg miuel vala
Archelaus czengetyűét ellopza,
Mert gyermek ő tölle kéuánta vala.

Oly álnakfágot Antileon berze,
Egy Tirranusis gyermeket bereti vala,
Fertelmességre ötet kébteti vala,
Tanaczot Hiparinusnac Antileon adá.

Gongya

6

Gongya oly nagy vala Antileonnac;
Bosñuiát áthatna az Tirranuson,
Hazábal ki lépéc Tirranust latà,
Egyuerrel ő hamar által nyarsola.

It minden iámbornac példaja vagyon,
Az rut berelemnec mely túze vagyon,
Mely mikor fel lobban ereie vagyon,
Az ki it fütőzic melegge vagyon.

DE ERIPPE:

TAláltatot vala egy Xantus ember,
Milétom várasha igen hiú ember,
Felesége vtán budoso ember,
Neue ERIPPE vala iò Aßony ember.

Az Gallusoc mikor aßt el kaptác vólt,
Xantus minden marhaiát el atta vólt,
Celtatartományba Erippest leke vólt,
Siralommal egy mást meg öleltec volt.

Besédbe hogy balla ott az Erippe,
Wra ot letét Celtánac meg monda,
És hogy valcsagaért Wra iót monda,
Xantus dolgát Celta igen diczirté.

Az Celta baratit hamar hiuatà,
Xantusnac Erippe Aßont meg adà,

Bij

Az

Az ezer aranyat hamar fel oltá,
Xantus Erippes albont így meg váltotta.

De POLICRITA:

BEbellic est is am az Historiác,
Egybet volt egy szép Policrita leany,
Kit az Diognetes igen szeretet,
Deliom Templumba ki mindenkor lakot.

Az Diognetes Leanyához küldé,
Leany könet által neki izene,
Ha meg eskőanyéccőve ő lenne,
Dianára Diognetes eskőnni kezdé.

Tanáczkozik vala ott Policrita,
Hogy Milesium földet ő el arúlja,
Diognetes haluán ott el ayúla,
Fegyverével Leant vágni akarta.

De am meg tartozéc az Diognetes,
Másod napra válast Leannac igére,
Naxus népet látà ő nagy énségbe,
Magába végeze hogy el arólja.

Gyorsan Policrita imest gondola,
Rekoninac kenyérbe levelet küldé,
Hamar sietnénc aróltatafra,
Mert Diognetes is kés vólna arra.

Rohanának m̄ngyárt Milesiosokra,
Ecképpen v̄tēnec Istrasaiokra,
Diognetesnek is ez l̄n karára,
Az árultatásert̄ őtet meg ōléc.

Masod napon immár az Naxusoc,
Policitát larni igen ackariác,
Igen szép ruhakba fel ōltöztetéc,
Mely alatt meg hala nagy fuladátsal.

Erről példát vehet minden arulo,
Más veszedelmére igen souargo,
Magà ōmagà nyaka abba bakado,
Kit el nem kerölhet ezac egy arólo.

DE LEVCONE:

AZ Telsaliába egy Cyanippus volt,
Meg ferette vala à szép Leuconát,
Kit feleségül ōmagánac iedze,
De végre Iffu est̄ igen meg bánta.
Ez Czoda berenczeie az vadazásba,
Oroszlán vadaknac v̄ldözésébe,
Ott meg fárad vala serénfégébe,
Leant nem illeti fáradtságába.

Mesterkedni kezdé ott az Leucona,
Somoruságaba tanáczoit tartá,

Bij

Wrac

Wrát meg próbálna mi oka volna,
Miért ő berelme már meg hult volna.

Hamar hobbu ruháját fel takarà,
Titkon az erdõre ő ki indulà,
Wránac ebei vadáznac vala,
Leuconára hamar rohántac vala.

Meg busuluán, Ebec Abfont baggatác,
Leucona Wráért így veset vala,
Cyanipus is hamar oda iutà,
Leuconát baggatua ebektõl látà.

De haly teles dolgot végre mint iárà,
Leuconát ebekel tûzre áldošta,
Solgait hiuatuán ott el busula,
Leuconáért síruan magát meg õlte.

Itt meg tetzic immár gonos berelme,
Embereket gyakran ám mire visen,
Az ki meg kostolta iól tudgya hissem,
Azért holt meg Didois vgy emlekezem.

DeHARPALICE:

Vólt Telery Királynac Climenus fia,
Kinec vala két bép férfi magzattyá,
És igen bép Harpalice Leanya,
Kit Climénus igen meg kedvelt vala.

Dul

Dul fúl bereteti az Climenusnac,
Titkon Harpalicet magához haytà,
Dayka által magánac ötet czapczola,
Kiuel titkon paráznaságba élè.

Maga Harpalice iegybe már vala,
Menyegző vdeie mikor el iöue,
Harpalice legyese Alastor vala,
Sépen lakodalomra fel készült vala.

Clymenus bolonda ott magát réuè,
Alastort vtaba Climenus meg ölte,
Harpalicet Alastoriól el vötte,
És Görög örszagba ötet be vitte.

Harpalice penig im est gondola,
Kiseb Anyafiat hamar meg ölye,
Gyermec husat étec gyanánt ö adgya,
Ezért az Iupiter niadarra váltoftatta.

Busulog magába gyilkos Climenus,
Forgattya büucbe mit czelekedet,
Gyilkosság sikráia gyakran furdallya,
Kiéit végre magát hamar meg ölte.

DE ANTHEO:

V Ólt egy Antheus ki Király nemzet,
Kit az Cleobea igen beretet,

Anthe

Antheustól ő de nem kedveltet,
Kiért az Cleobea halálát ért.

Cleobea Asszony im efit gondola,
Téteté hogy kútba be citet volna,
Egy arany vedre hogy az kútba volna,
Antheus ki vegye igen onbollya.

Nem tud semmit benne ifjú Antheus,
Kútba am le szálla begény Antheus,
Reá Cleobea követ bozató,
Ily hirtelen Antheus veszt vala.

Hallyuc meg mint jára az Cleobea,
Ez nagy gyilkoságot búvébe tartya,
Más felől Antheust igen szeretete,
Kiért hamar magát fel akasztotta.

DE DAPHNE:

Hallyunc többet még eféle példákba,
Vólt az Amiclásnac egy Daphnis lanya
Kinec vadazásra vólt igen kedve,
Diana Isten asszon is igen szeretete.

Am az Leucippus Ononnac fia,
Daphnist felette ő igen szeretete,
Asszonyi ruhába kezdé öltözni,
Daphnissal az erdőn kezdé vadázni.

Czuda

Czuda nagy iò kedue Daphnisnac vala;
 Kotzkát Leucippusnal kezdé iádzodnia,
 Appollo Isten is kezdé est bänni,
 Appollo Daphnisnac búuét erre hosta.

Appollo tanaczul neki est atta,
 Hogy Daphnis búzeckel kút fókra menne,
 És ott az kút főbe ő meg ferednéc,
 De Leucippusnac ez nem igen tettezéc.

Mindiaian à búzec le vetkezenec.
 Leucippus nem kezdé az vetkezéshez,
 S búzec de ruhaiát neki de kapác,
 Akarattya ellen rólla le vonác.

Hamar Leucippusnac ő rauasága,
 S búzektól mihelt ott hogy meg tudatá,
 Nyilackal őtet által löttéc vala,
 Így álla Appollo bosszuiát raita.

Im példátoc vagyon itt iffiu húsec,
 Az rut berelembe ne mesterkedgyétec,
 Minden Leany búuát el ne hidgyétec,
 Leucippus módgyára hogy ne iáriatoc.

DE LAODICE:

Mongya egy Historia est Laodiceról,
 Mikor Diomedes ment az Helenaért,

C

Acha

Achamus vitézzel el mentec azért
Szerelmébe Achamust Laodices vötte.

Igen loc ideig de el titkolà,
Ségyenleti miat ki nem ielenti,
Perseus feleségénec végre meg monda,
Vérem iay el vessec Achamasért monda.

Hamar keferüle az Philobea,
Philobea Wránac hamar meg sugà,
Achamasnac Perseus tanácsot adnà,
Achamashoz baratságot mutatnà.

Perseus felesége bauán indula,
Laodicest kezde ő igen bánni,
Achamatest hamar Perseus áltatà,
Dardanusba menne neki tanácszlà.

Vala fő tistarto vitez Perseus,
Laodices Leany is oda indula,
Az Troiay módra hogy inneplene,
Nagy lakodalom lön ott Dardanusba.

Mikor immar Achamas oda ért vólna,
Az lakodalomba réße löt vólna,
Perseus egy ágyba őket hálatta,
Achamast ecképpen Perseus czalta.

Egy némvűdő muluan Achamatesnec,
Sép fia búletéc Laodicetől,
Munitusnac gyermek fel neuestetéc,
Merges kigyotól végre ki meg öletéc.

Vegyen

10

Vegyen példát azért itt minden ember;
Leannac ne hidgyen mindenkör ember,
Mert példa minékünc az Laodice,
Ki magát más által latorra tőue.

Vadnac mi időnkbe ez féle Leanyoc,
Kic az Iffiac vtán igen kullagnac,
Mas által Iffiaknac ők kérettetnec,
Soc Iffiakat Leanyoc ecképpen vestnec.

Sokan férhez menni ők igyekezec,
De Atryoc Annyoktól nem méreßkednec,
Vén Aßßonyoc vtán ők leféskednec,
Mint el diczirhesséc ők igyekezec.

Ide bámlalhatunc soc özuegyeket
Giaktan kic el feleitic tistetségeket,
Hatra vetic ők semérmeßségeket,
Czac házasságra adhassác magokat.

De Periādri Matræ:

MOn doc egy nagy czudát kérlec hallyá-
Anyától mi eset ißonyu dolgoc, (toc,
Kiről tanólhatnac tú fiaitoc,

Az iámbor Annyak is ebbe példákat.

Vólt egy Periander az Corintusba,
Kit Anya meg beret Iffiuságába,

Cij

Iffiat

Iffiat el áltatà álnokságába,
Kiuel közöfűlni akar magában.

Tanaczlani kezdé Annya Iffiu nac,
Besédét meg ne vetne mint io Anyánac,
Egy szép Asszony vólna Periander nec,
Szerzeni kit akar mint iò fiánac.

El áltatà Annya Iffiu Periandert,
Éczaka el iòuén az Asszony embert,
Fiahoz be visí szép iffiu embert,
Gyortyáual ne nézne Asszont Periander.

Sõt meg bauat is ne nyicza vele.
Mert ségyenletébe el menne tölle,
Annya fel öltözuén el hála vele,
Meg virraduán Annya fel kél melölle.

Kérdeznie kezdé Annya Periandert,
Mint keduelte vólna az Asszony embert,
Periander felele nekem igen tettezet,
Igy Perianderrel Annya vetkezet.

Monda Periander ott ó Anyánac,
Semellyét látni akarom én az Asszonnac,
Hogy meg beszélhessem berelmem annac,
Kiuel én ez éyel el háltam annac.

Felele az Annya Periander nec,
Semérme nem benuedne eßt az Asszonnac,
Mesterféggel az Periander annac,
Vélte vala Annya czalardságánac.

Titkon

//

Titkon Periander edgyic folgaiát,
Agyasházba veszteg lenni ott hatta,
Annya ő fiához mikor be ménè,
Hogy à szokás szerént vele el hálna.

Hamar Periander agybol fel szokéc,
Gyortyát elő hozuán Annya fel vgréc,
Meg latuán Periander Annyát fel szokéc,
Annyát ölni akaruán de meg tartozéc.

Hertelen az Annya magát meg öle,
Paraznaságáért fiat is veszte,
~~Paraznaságáért magát magáról kétségbe eyte,~~
Paraznaságáért ecképpen veszte.

Erről tanólhattoc Aßony emberec,
Az terméset kiuól ne ballagiatoc,
Iámbor Wratockal elegendgyetec,
Kiert kyriébe be ne kellyetec.

It az io Anyoknac peldaioc vagyon,
Gyermeknec gonosbra okot ne adgyon,
Isteni félelemre de tanáczot adgyon,
Honnat gyermekébe jò ielt láthafson.

De vадnac oly Anyac kic magzatyokat
Paráznaságra mert neuelic őket,
Lágy ruhába hiútságba neuelic őket,
Semekel de végre lattyac veszteket.

Lám példatoc vólna az Aesopusból.
Egy Anyáról és egy deác gyermekről,

Ki apróléc kést lopót vólt az Scholaból,
Akaštani kit vittéc gyermeckorába.

Mikor az Laytorán gyermek fel hágna,
Annyát hamarfaggal hiuatta vala,
Ótet meg czokolna ielenti vala,
Az Annyánac orrát el rágta vala.

Kerdeskedic vala Annya gyermektől,
Miért miuelne est ily ekteleennül,
Azért monda mert apróléc lopástól,
Meg nem vertél engem Annya tistedből.

DE DIMETA:

MOngyác vólt regentel ieles férfiu,
Kinec Dimęta neue igen bęp Iffiu,
Ki meg keduelte vólt Euoppin Aššont,
Sort mert Euoppinhoz ő falditot vólt.

Érte meg Dimęta hogy az Euoppin,
Hazaság kőuúl hogy Batyáual ęne,
Hamar Trezenisnec hirt ada benne,
Lenne gongya neki Attyafiára.

Meg ęrtuén ez dolgot Euoppin Aššony,
Buaba nagy hamar tanáczo tartà,
Sęgenlęg miat mert már nem elhetne,
Ezokaért magát fel akaštotta,

Ebből

12
Ebből példa lehet minden vődöbe,
Mely nagy vétéc legyen az emberekbe,
Kic Attyafiackal hálnac egy ágyba,
Az terméset kiuól élne egymásba.

Istentől büntetést Ammon fel vőt vólt,
Hugáual Thamarral ki vétkezet vólt
Eróuel kit Ammon fértésetet vólt
Kiért Istentől végre meg büntetet vólt.

Immár ez példák ből bar tanólyanac,
Kic rokonfágokhez férhez sietne,
Isten törvényénec őr nem engedne,
Sőt az termésetnek is ellene élne.

Tudom czodalkoznac ezen a népec,
Ily éktelen dolgón vélem némellyec,
Ez példakat azért iól meg itillyéc,
Czufffágnac ezeket kérem ne vellyéc.

Vólt ennec nagy gögya ki est szerzette,
Régi Historiákból ki bedegette,
Neuét az vers főkbe be helyhesztette,
Tanofágokra jámboroknac irta.

Ezer öt százba és az hetuen hetbe,
Szerzéc ez Cronikát be az versekbe,
Colof neue várnac Samos mentébe,
Ackor lakik vala ő is Várasba.

F
I N I
S.

12
Ebből példa lehet minden vődöbe,
Mely nagy vétéc legyen az emberékbe,
Kic Attyafiackal hálnac egy ágyba,
Az termébet kiuól élne egymásba.

Istentől büntetést Ammon fel vót vólt,
Hugáual Thamarral ki vétkezet vólt
Eróuel kit Ammon fértebetet vólt
Kiert Istentől végre meg büntetet vólt.

Immár ez példák ből bar tanólyanac,
Kic rokonságokhez férhez sietnec,
Isten törvényénec ők nem engednec,
Sőt az termébetnek is ellene élne.

Tudom czodalkoznac ezen a népec,
Ily éktelen dolgón vélem némellyec,
Ez példakat azért iól meg itillyéc,
Czufflágnac ezeket kérem ne vellyéc.

Vólt ennec nagy gögya ki est berzette,
Régi Historiákból ki bedegette,
Neuét az vers főkbe helyheštette,
Tanóságokra jámboroknac irta.

Ezer öt százba és az hetuen hetbe,
Berzéc ez Cronikát be az versekbe,
Colof neue várnac Samos mentébe,
Ackor lakik vala ő is Várasba.

F
I N I
S.